

Per post en per e-mail verstuurd

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Staatssecretaris J. Klijnsma
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Datum	6 juli 2016
Ons kenmerk	AeSe-16079003
Pagina	1 van 4
Kopie aan	Pensioenfederatie Verbond van Verzekeraars
E-mail	pensioen@afm.nl
Betreft	Advies UPO-modellen 2017

Geachte mevrouw Klijnsma,

Op grond van lid 1 van artikel 9c van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling adviseert de Autoriteit Financiële Markten (AFM) u over de modellen voor het uniforme pensioenoverzicht (UPO-modellen). Hieronder vindt u ons advies voor de modellen voor 2017 zoals wij die ontvingen op 14 juni 2016.

Vooraf willen we opmerken dat de koepels (Pensioenfederatie en Verbond van Verzekeraars) diverse deelnemers hebben betrokken bij de ontwikkeling van de nieuwe UPO-modellen. Dat vinden we positief: op die manier wordt gewaarborgd dat de modellen zoveel mogelijk aansluiten bij de behoeften van deelnemers en zo hun belang voorop stellen.

Hierna volgt ons advies. De volgorde van de onderwerpen volgt de volgorde in het UPO-model. Per onderwerp gaan we kort in op het eventuele verbeteringsvoorstel van de koepels en geven we aan of dat voorstel wat ons betreft toereikend is. Ons advies geldt in beginsel voor alle modellen. We sluiten af met enkele algemene opmerkingen over specifieke UPO-modellen en de handleiding.

Belang mijnpensioenoverzicht.nl

We adviseren om het blok, inclusief icoon, over mijnpensioenoverzicht.nl als eerste (na de persoonlijke gegevens) te plaatsen. Op die manier krijgt dit UPO een concreet gedragsdoel, waarbij wat ons betreft duidelijk moet zijn waarom het belangrijk is om totaaloverzicht te hebben. Op die manier geeft het UPO-model ook meer invulling aan de doelstelling van de Wet Pensioencommunicatie (overzicht – inzicht – actie).

De koepels geven aan dat zij, net als op Pensioen1-2-3, onderaan iedere pagina een korte verwijzing naar mijnpensioenoverzicht.nl zullen opnemen. Wij vinden dat dit echter onvoldoende het gedragsdoel en het belang van totaaloverzicht duidelijk maakt.

Datum	6 juli 2016
Ons kenmerk	AeSe-16079003
Pagina	2 van 4

Verwacht pensioen in scenario('s)

We adviseren vanaf de inwerkingtreding van de uniforme rekenmethodiek een verwacht of te bereiken pensioen weer te geven in, minimaal, één scenario op basis van de uniforme rekenmethodiek. Op die manier wordt de onzekerheid van het verwachte pensioenresultaat inzichtelijk. Overigens zullen voor toekomstige UPO-modellen wellicht andere voorschriften gelden vanwege de onderhandelingen over de vernieuwde IORP-richtlijn.

Inzicht gevolgen scheiding

We adviseren een overduidelijke waarschuwing voor de situaties waarin een scheiding nog niet in het UPO is verwerkt. Gezien de mogelijk zeer grote impact voor deze groep deelnemers vinden we een zeer expliciete waarschuwing (bijvoorbeeld “Let op – u krijgt mogelijk maar de helft van dit pensioen”) nodig. Met daarbij een verwijzing naar waar de daadwerkelijke impact in euro's te zien is (bijvoorbeeld in een MijnOmgeving).

De koepels geven aan een extra zin te hebben toegevoegd aan de bedoelde tekst. Als een scheiding nog niet in het UPO is verwerkt, toont het UPO onder meer de zin “Uw pensioen kan door uw scheiding fors lager uitvallen.”. Bovendien moet een pensioenuitvoerder toevoegen waar meer informatie te vinden is. Wij vinden deze oplossing toereikend.

Onzekerheid pensioen

In het blok “Hoe zeker is uw pensioen” adviseren we explicietere tussenkopjes (bijvoorbeeld “Uw pensioen is onzeker”). De tekst is daarnaast erg lang; de hier genoemde oorzaken leggen bovendien niets uit vanuit deelnemersperspectief en zouden als onevenwichtig kunnen worden bestempeld.

De koepels geven aan de kopjes te hebben aangepast in “De hoogte van uw pensioen staat <niet> vast.”. Wij vinden deze oplossing toereikend. De koepels geven vervolgens aan het noemen van een aantal van de oorzaken voor een slechte financiële positie optioneel te maken voor pensioenuitvoerders. Wij vinden het belangrijk dat pensioenuitvoerders al hun informatie, dus ook deze over de oorzaken van een eventuele slechte financiële positie, evenwichtig aanbieden.

Variabele pensioenuitkeringen

Het UPO-model is nog onvoldoende ingericht op de Wet verbeterde premieregeling. Als er pensioenuitvoerders zijn die in 2017 een variabele pensioenuitkering aanbieden, verwachten we dat het UPO-model daarin voorziet. De koepels geven aan hier nog aan te werken.

Verhoging en verlaging pensioen

Bij de blokken over Verhoging en Verlaging van het pensioen adviseren we een concrete conclusie in termen van de gevolgen voor koopkracht. Bovendien zouden we hier graag een verwachting voor de toekomst willen zien, om mogelijke onterechte verwachtingen bij deelnemers te voorkomen. Hiervoor zou een korte zin ter nuance van de voorwaardelijkheidsverklaring toegevoegd moeten worden, bijvoorbeeld “We kunnen uw pensioen dit jaar/de komende jaren echter niet verhogen”).

Datum	6 juli 2016
Ons kenmerk	AeSe-16079003
Pagina	3 van 4

De koepels geven aan dat pensioenuitvoerders zelf een concluderende tekst moeten toevoegen die de informatie uit de tabel duidt. Wij vinden deze oplossing toereikend. Wat betreft de verwachtingen geven de koepels aan dat het opnemen van verwachtingen botst met het uitgangspunt van het nieuwe UPO, namelijk om terug te kijken.

Hier kunnen wij ons in vinden, maar tegelijkertijd blijkt uit onderzoek dat een voorwaardelijkheidsverklaring mogelijk te hoge verwachtingen wekt. Bovendien kijken het UPO voor gepensioneerden en UPO's waarop het te bereiken pensioen wordt getoond wél vooruit. Wij vinden deze oplossing daarom niet toereikend.

Algemeen: specifieke UPO-modellen en handleiding

Premieovereenkomsten: indicaties

Het UPO-model voor premieovereenkomsten gaat niet in op verschillen in tarieven, waaronder de maatschappijrente, ten opzichte van voorgaande jaren. We adviseren pensioenuitvoerders om hier wel aandacht aan te besteden vanwege de mogelijk grote verschillen in indicatieve aanspraak. Daarnaast adviseren we de koepels om uitdrukkelijk in de Handleiding op te nemen dat pensioenuitvoerders met hun eigen op de peildatum van het UPO geldende maatschappijtarieven moeten rekenen.

Meer algemeen willen we pensioenuitvoerders dringend oproepen om (grote) verschillen tussen de getoonde indicatieve aanspraken en het uiteindelijke pensioenresultaat zoveel mogelijk te voorkomen. Hiervoor is het nodig om, zeker naarmate de pensioendatum nadert, zo realistisch mogelijke indicaties te geven.

Ex-partners: ouderdomspensioen

Het UPO-model voor ex-partners is alleen gericht op het weergeven van bijzonder nabestaandenpensioen, hoewel uit de Handleiding blijkt dat het model ook gebruikt zou kunnen worden voor verevend ouderdomspensioen. We adviseren om ook daarvoor in de modellen, in ieder geval op termijn, expliciet ruimte te maken met een duidelijke toelichting. Op die manier krijgt een ex-partner een zo volledig mogelijk overzicht.

Handleiding

Het valt ons op dat de volgorde van het UPO afhankelijk kan zijn van de manier van verstrekken. We begrijpen dat digitaal verstrekken meer mogelijkheden biedt om aan te sluiten bij de behoeften van deelnemers. Voor de vergelijkbaarheid vinden wij het echter wenselijk om de volgorde van het UPO in alle gevallen hetzelfde te houden.

Daarnaast zien we dat pensioenuitvoerders wordt gevraagd om zo dicht mogelijk bij de voorbeeldteksten te blijven. Om pensioenuitvoerders de mogelijkheid te geven zoveel mogelijk aan te sluiten op de behoeften en kenmerken van hun eigen deelnemerpopulatie, zien wij voor hen echter geen bezwaar om eigen stijl en niveau toe te passen op hun UPO's door af te wijken van de voorbeeldteksten.

Datum 6 juli 2016
Ons kenmerk AeSe-16079003
Pagina 4 van 4

Tot slot

Ten slotte willen we, ten overvloede, de koepels en pensioenuitvoerders wijzen op de eisen die de Pensioenwet stelt aan alle informatie die deelnemers krijgen. Die informatie moet correct, duidelijk en evenwichtig zijn, moet aansluiten op behoeften en kenmerken van deelnemers en inzicht geven in de gevolgen van keuzemogelijkheden. We vertrouwen erop dat zij op die manier het belang van hun deelnemers voorop stellen.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

drs. A.P. Sandtke - Bruggeman
Toezichthouder
Toezicht | Verzekeren & Pensioenen

mr. drs. K. Raaijmakers
Hoofd
Toezicht | Verzekeren & Pensioenen